

DE WOONWENSEN EN VERHUISMOTIEVEN VAN VLAMINGEN IN ZEEUWS-VLAANDEREN

**"MENSEN KOMEN HIER OP
VAKANTIE EN WIJ WONEN
HIER GEWOON."**

(Respondent 16, 2024)

COLOFON

Woonwensen en verhuismotieven van Vlamingen in Zeeuws-Vlaanderen (2024)

In opdracht van:

OnbegrensdZeeuwsVlaanderen

Ellen van Troost

Stadhuisplein 1 4531GZ Terneuzen

info@onbegrensdzeeuwsvlaanderen.nl

www.onbegrensdzeeuwsvlaanderen.nl

Uitgevoerd door:

Toekomstbureau De Concepten Vijver

Anne van de Vijver

info@deconceptenvijver.nl

www.deconceptenvijver.nl

INHOUD

INLEIDING 7

ONDERZOEKSVRAGEN 8

DEELVRAGEN 9

ONDERZOEKSMETHODEN 10

ONDERZOEKSOPZET 11

DOELGROEPANALYSE 12

OPDRACHTGEVERS ANALYSE 32

TRENDANALYSE 38

SECTORANALYSE 50

KANSEN VOOR DE TOEKOMST 72

BRONNENLIJST 84

**"DE GROEI NAAR 125.000
INWONERS IS NODIG OM
ALLE VOORZIENINGEN TE
BEHOUDEN"**

(Burgemeester Erik van Merrienboer, 2024)

INLEIDING

Dit onderzoeksrapport is geschreven in opdracht van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen. De drie Zeeuws-Vlaamse gemeentes Hulst, Sluis en Terneuzen hebben de ambitie om te groeien naar 125.000 inwoners. Zij voorzien mensen met een Belgische nationaliteit en dan voornamelijk uit Vlaanderen als een belangrijke doelgroep om deze groei te kunnen realiseren. In de huidige migratiecijfers is te zien dat veel Vlamingen die zich vestigen in Zeeuws-Vlaanderen ook weer terugkeren naar België. Hieruit is de vraag naar hun verhuismotieven ontstaan. Om deze doelgroep in de toekomst te kunnen aantrekken en behouden is er ook inzicht verkregen in de woonwensen van Vlamingen. Dit onderzoeksrapport geeft inzicht in de kansen die dienen als basis voor het advies om Zeeuws-Vlaanderen als leefomgeving aantrekkelijker te maken voor deze doelgroep in de toekomst.

Dit onderzoeksrapport was niet tot stand gekomen zonder de medewerking van een aantal belangrijke personen. Allereerst wil ik graag de Belgische respondenten bedanken voor hun deelname aan de vragenlijst en de diepte-interviews. De sectoranalyse was niet totstandgekomen zonder de medewerking van de volgende experts: De beleidmedewerkers en -adviseurs van de gemeenten: Hof van Twente, Coevorden, Doetinchem, Heerlen en Maastricht. Ton van Tilburg van het Grensinfopunt Scheldemonde en Jozien Borgmeijer en Stefan Joos van de gemeente Terneuzen. Vervolgens wil ik graag Talisa van The Forward Club bedanken voor de fijne uitwisseling en kijk op de trendanalyse. Tenslotte zou ik graag het team van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen willen bedanken. Ellen, Nathalie en Sarie voor de fijne samenwerking de afgelopen maanden. En in het bijzonder Ellen voor het vertrouwen en de kans om dit onderzoek te mogen uitvoeren.

ONDERZOEKSVRAGEN

Onderzoeksvraag: Wat zijn de verhuismotieven van Zeeuws-Vlaamse inwoners met een Belgische nationaliteit naar het land van herkomst?

Kennisdoelstelling: Om tot een geïnformeerd advies te komen, wordt inzicht verkregen in de mentaliteitsgroep(en); inwoners in Zeeuws-Vlaanderen met een Belgische nationaliteit ten aanzien van hun wensen en behoeften op het gebied van wonen. Hierbij worden belangrijke consumententrends en sectorontwikkelingen in kaart gebracht binnen verschillende thema's die relevant zijn op het gebied van wonen en leefomgeving.

DEELVRAGEN

Doelgroep

- Wat zijn de (woon)wensen en behoeften van mensen met een Belgische nationaliteit?
- Welke mentaliteitsgroepen zijn hierin te onderscheiden? En welke gelijkenissen vertaald in pains en gains zijn te onderscheiden binnen deze mentaliteitsgroepen?
- Wat zijn verhuismotieven om terug te keren naar het land van herkomst?

Opdrachtgever

- Wat is de identiteit van Onbegrensd Zeeuws-Vlaanderen? Welke rol voorzien zij in de bevolkingsgroei van de regio en welke kansen voor de toekomst zijn daarin te ontdekken?

Trends

- Welke trends spelen er in de maatschappij en welke kansen bieden deze voor het behoud en aantrekken van mensen met een Belgische nationaliteit naar Zeeuws-Vlaanderen?

Sector

- Welke actuele ontwikkelingen zijn relevant binnen de thema's wonen, leefomgeving, Zeeuws-Vlaanderen, grensgebieden en krimpregio's?

ONDERZOEKSMETHODEN

DOELGROEP

- Vragenlijst
- Diepte-interviews
- Deskresearch

OPDRACHTGEVER

- Deskresearch
- Gesprek team OZVL

TRENDS

- Deskresearch
- Fieldresearch
- Signaleren,
Analyseren,
Clusteren

SECTOR

- Deskresearch
- Fieldresearch
- Gesprekken grensgemeenten en
krimpregio's
- Gesprek Grensinfopunt
Scheldemond
- Boek Verhuizen naar Nederland
Pascalle Monbailliu
- Gesprek Hoplr
- Stichting Zeeuws & Vlaanderen
- Input stakeholdersbijeenkomst
Regiovisie

ONDERZOEKSOPZET

Dit onderzoeksrapport is tot stand gekomen door het uitvoeren van de DOTS-analyse. Deze methode van analyseren wordt normaal gesproken ingezet bij ontwerpgericht onderzoek. Bij deze manier van onderzoek vormen de kansen die voortkomen uit de analyses de basis voor het uiteindelijke concept ontwerp. De kansen die uit dit onderzoek voortkomen vormen de basis voor het advies.

In de DOTS analyse gaat het om het ontsluiten van (emotionele) waarden en (economische of sociale) waarde die een belangrijke rol spelen in het advies.

DOTS- analyse

De analyse is een systematische opzet en bestaat uit vier afzonderlijke analyse velden die corresponderen met de vier letters.

Doelgroep
Opdrachtgever
Trends
Sector

In de Doelgroep- en Trendanalyse komen voornamelijk (emotionele) waarden naar voren en in de Opdrachtgever- en Sectoranalyse de (economische en sociale) waarde. Door deze met elkaar te verbinden ontstaat de valuefit, een mix van waarden en waarde. De achtergrond waartegen analyses gedaan worden, noemen we de context. De context die centraal staat in de analysefase is die op het niveau van maatschappij en sector. Dit betekent dat de ingrediënten voor het advies in een breed perspectief worden verzameld.

De resultaten van de DOTS-analyse worden geordend in het Valuefit Canvas. In het Valuefit Canvas worden de resultaten geformuleerd in kansen. Zo vormen ze een gedegen basis voor het advies. (Sutmuller, 2014)

DOELGROEP

"HET WOONPLEZIER OVERSTIJGT HET INGEWIKKELDE GEDOE MET BELASTINGEN, DUS DAT NEEM IK ER MAAR BIJ."

(Respondent 19, 2024)

"IK VOEL ME UIT ZEEUWS-VLAANDEREN VERJAAGD"

(Respondent 9, 2024)

"IK ZOU OP PENSIOENLEEF TIJD TERUG NAAR BELGIË VERHUIZEN OM TERUG TE KUNNEN VALLEN OP DE SOCIALE ZEKERHEID EN GEZONDHEIDSZORG VAN BELGIË."

(Respondent 10, 2024)

"JE VOELT JEZELF NIET WELKOM EN EEN BEETJE AAN JE LOT OVERLATEN ALS JE ALLES ZELF MOET UITZOEKEN. IK BEN NU LID VAN EEN FACEBOOK GROEP WAARIN ZULKE INFORMATIE GECOMMUNICEERD WORDT. MAAR IK VIND HET EEN BEETJE VREEMD DAT IK ZULKE BELANGRIJKE INFORMATIE VIA EEN KANAAL ALS FACEBOOK MOET TERUG VINDEN."

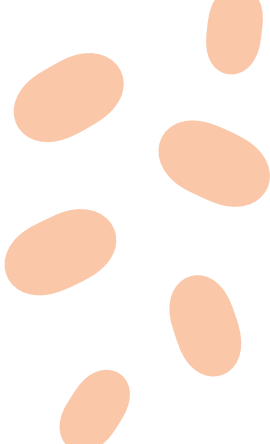
(Respondent 1, 2024)

WAT ZIJN DE WOONWENSEN EN BEHOEFTE VAN MENSEN MET EEN BELGISCHE NATIONALITEIT?

Bouwsite Livios onderzocht eind 2023 de woonwensen van Vlamingen. Aan het onderzoek namen 3800 respondenten deel. Uit het onderzoek blijkt dat 64% van de Vlamingen een bestaande woning verkiest en deze besluit te verbouwen ten opzichte van het aanschaffen van een nieuwbouwwoning. Het favoriete woningtype is van jonge Vlamingen in de leeftijdscategorie 20 tot 30 jaar is voor de meerderheid van 82% een vrijstaande woning.

Van de respondenten verkiest 58% een landelijke omgeving boven de stad of stadsrand. (Pairoux, 2024)

De woonwensen en behoeften van mensen met een Belgische nationaliteit zijn afhankelijk van de leeftijd en gezinssamenstelling waarin ze verkeren. De huizenprijzen worden vaak genoemd als belangrijkste motief voor een verhuizing naar Nederland. Behalve de prijzen van het vastgoed zijn ook de bedragen rondom registratierechten lager, waardoor de totaalprijs voor een woning in Nederland aanzienlijk lager ligt. Daarnaast is het aantal betaalbare starterswoningen in Nederland groter en is er een exclusief aanbod van karakteristieke polderwoningen met mooie tuinen en uitgestrekte vergezichten. Er zijn veel natuurgebieden en de omgeving is niet volgebouwd, dit maakt het zeer aangenaam om in Zeeuws-Vlaanderen te wonen. Daarnaast zijn Nederlanders gastvrij en joviaal waardoor je jezelf er snel thuis voelt. (Monbailliu, 2017)

Er kan afgevraagd worden of alle woonwensen wel realistisch zijn; respondenten geven bijvoorbeeld aan de rust en de ruimte in Zeeuws-Vlaanderen erg fijn te vinden, maar zijn niet tevreden over de bereikbaarheid en hoeveelheid voorzieningen in de regio. Of een voorziening bestaansrecht heeft, is afhankelijk van de bevolkingsdichtheid. Een grotere bevolkingsdichtheid zal invloed hebben in de mate waarin rust en ruimte worden ervaren. Zeeuws-Vlaanderen is een landelijke regio en sommige basisvoorzieningen zijn zonder auto soms onbereikbaar. (During et al., 2023) Dit raakt ouderen, jongeren en huishoudens zonder auto, maar laat ook zien hoe per individu wensen, behoeften en beleving van elkaar kunnen verschillen. Het Planbureau voor de Leefomgeving kopte boven een artikel naar woonwensen en verhuismotieven van Nederlanders in haar tijdschrift 'Het individu telt in woonwensenonderzoek'. Op basis van de antwoorden op de vragenlijsten en de diepte interviews kunnen we dezelfde conclusie stellen voor Vlamingen. Iedere persoonlijke situatie is anders en zorgt voor verschillende woonwensen en verhuismotieven. Om toch inzicht te kunnen geven in de wensen en behoeften zijn mentaliteitsgroepen opgesteld op basis van gezinssamenstelling en het motief om van België naar Zeeuws-Vlaanderen te verhuizen. Deze persona's geven inzicht in de overkoepelende wensen en behoeften van de verschillende doelgroepen en vormen de basis voor het formuleren van kansen.

MENTALITEITEN

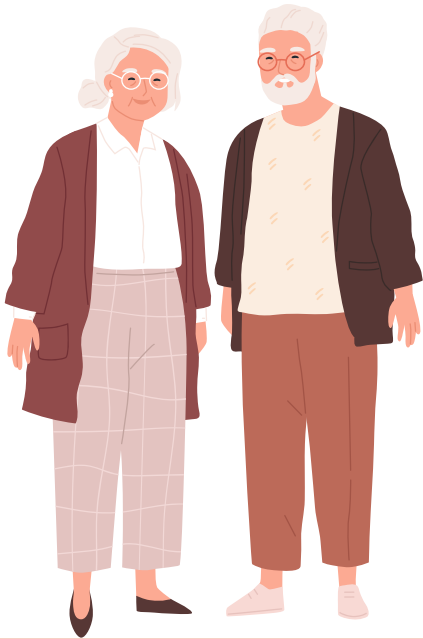

BUDGET BEWUSTEN

KUSTVERLATERS & RUIMTEZOEKERS

EMPTY NESTERS

ONBEGRENSDEN

BUDGET BEWUSTEN

SOPHIE & EMMA

Middenstraat 99

4541 AB Sluiskil

€ 149.000 k.k.

80 m² 146 m² 2 G

Reham makelaars & taxateurs

Sophie (32) is sinds kort niet meer samen met de vader van Emma. Na een half jaar bij haar ouders in Zelzate gewoond te hebben. Vond ze een betaalbare woning net over de grens in Sluiskil. Door de korte afstand kan Sophie haar baan als receptioniste bij het medisch centrum in Zelzate gelukkig aanhouden. Sophie brengt Emma iedere dag voor haar werk naar de opvang of naar haar ouders in Zelzate. Dit is de goedkoopste oplossing. Waarschijnlijk zal Emma volgend jaar starten op de Vrije basisschool in Zelzate.

SOPHIE: 'DE VERHUIS WAS EEN STRESSVOLLE PERIODE EN DAN KWAM ER OOK NOG EENS EEN HOOP ADMINISTRATIEF WERK BIJ.'

BUDGET BEWUSTEN

'IN NEDERLAND KUN JE NOG EEN HUIS KOPEN ALS JE 56 BENT, IN BELGIË NIET.'

Bij de Budgetbewusten is het financiële aspect het grootste motief voor de verhuizing. De huizen zijn goedkoper in Nederland en het afsluiten van een lening gaat makkelijker. Hierdoor is het voor sommige mensen in Nederland wel mogelijk om een huis te kopen terwijl dat in België niet mogelijk is.

De budgetbewusten zijn voornamelijk singles, starters, alleenstaanden (40/50 jaar) of alleenstaande ouders met kind.

GAINS

- Betaalbaar wonen
- Gezellige (kleine) dorpskern
- Voorzieningen in de dorpskern
- Dichtbij de natuur
- Goede wegen
- Dichtbij (grote steden in) België
- Vriendelijke mensen
- Behulpzame burens

PAINS

- Slecht OV
- Gezondheidszorg ondermaats
- Belastingaangifte in beide landen
- Ingewikkelde regels grensarbeid
- Hoge (wegen) belastingen
- Slechte sociale zekerheid
- Moeilijk om alleen nieuwe contacten te leggen

Verhuizen terug als: ze over voldoende financiële middelen beschikken.

KUSTVERLATERS & RUIMTEZOEKERS

LOUIS, MARTHE MARIE & JULES

Pastoor Mertensstraat 1

4564 AK Sint Jansteen

€ 405.000 k.k.

🏠 113 m² 📐 465 m² 🚗 4 ⚡ C

[Kuub Makelaars Zeeuws Vlaanderen](#)

LOUIS 'IK RIJD NU IN 40 MINUTEN NAAR MIJN WERK, ALS IK KIJK NAAR DE RUIMTE DIE ONS GEZIN ER VOOR TERUGKRIJGT IS DIT HET ZEKER WAARD.'

Louis (38) en Marthe (39) komen allebei uit Antwerpen. Ze hadden een prachtig nieuwbouw appartement op het Zuid. Nu de kinderen wat groter werden, zijn ze op zoek gegaan naar grotere woning met tuin. Ze hadden nooit gedacht in Nederland te gaan wonen, maar toen ze de woning in de Pastoor Mertensstraat gingen bezichtigen waren ze op slag verliefd. De ruime tuin en de garage waar genoeg ruimte is voor Louis' passie voor Oldtimers gaven de doorslag.

MARTHE 'ONZE KINDEREN GAAN HIER IN HET DORP NAAR SCHOOL, VANAF WEEK 1 HADDEN ZE AL NIEUWE VRIENDJES EN VRIENDINNETJES EN ZELFS HUN ANTWERPS ACCENT BEGINT MINDER TE WORDEN.'

KUSTVERLATERS & RUIMTEZOEKERS

'IK BLIJF IN BELGIË WERKEN. ZODAT IK KAN TERUGVALLEN OP DE BELGISCHE GEZONDHEIDSZORG EN SOCIALE ZEKERHEID.'

Kustverlaters en Ruimtezoekers zijn voornamelijk gezinnen met jonge kinderen en verhuizen naar Zeeuws-Vlaanderen omdat ze op zoek zijn naar een ruimere woning of omdat ze specifieke woonwensen hebben zoals een garage of grotere tuin. Deze huizen kun je in Zeeuws-Vlaanderen vinden tegen een aantrekkelijke prijs.

Kustverlaters ontvluchten Vlaamse kustgebieden vanwege de hoge prijzen, drukte en vergrijzing.

GAINS

- Kindvriendelijke omgeving
- Sociale controle
- Veiligheid
- Nette openbare ruimte
- Gemoedelijkheid
- Dorpsgevoel
- Meer huis/ruimte voor je geld

PAINS

- Dure kinderopvang
- Weinig/geen keuze scholen
- Ingewikkelde regels sociale zekerheid
- Te weinig voorzieningen voor kinderen en jongeren
- Slecht OV
- Lastige belastingadministratie
- Beperkingen thuiswerk mogelijkheden

Verhuizen terug als: Het merendeel wil blijven, verhuizen alleen terug als er daarmee financieel voordeel te behalen valt of wanneer ze ouder of zorgbehoevend worden.

EMPTY NESTERS

EMIEL & BREGJE

Waterpoortstraat 2

4515 AD IJzendijke

€ 525.000 k.k.

🏠 110 m² 📏 1.821 m² 🚗 3

[Verhage-Lemahieu](#)

Emiel (62) en Bregje (58) zijn vanuit Brussel naar IJzendijke verhuisd. Bregje wilde altijd al landelijker wonen. Nu de kinderen uit huis zijn en Emiel zijn bedrijf heeft verkocht, hebben ze gekozen voor een woning met kleine wei in IJzendijke. Ze hebben een klein appartement in Brussel aangehouden, waar Bregje nog 2 nachten per week slaapt als ze op kantoor moet werken. Ze verwacht over 2 jaar ook met vervroegd pensioen te kunnen.

BREGJE 'WIJ KOMEN UIT DE STAD, DE RUST IS ECHT HET GROOSTE VOORDEEL VOOR ONS. JE KUNT HIER SAVONDS HEERLIJK WANDELEN, GEZONDE LUCHT, JE SLAAPT BETER. WIJ ZIJN ECHT ONTSTRESST. IK MERK HET AAN DE MEDICATIE DIE IK MOET NEMEN.'

EMPTY NESTERS

'ER VALT HIER EEN RUST OVER JE HEEN, GEEN SIRENES, LAWAAI, VERKEERSDRUKTE EN TOCH ZIT JE DICHT BIJ BELGIË. NU HEBBEN WE HET BESTE VAN ALLEBEI'

De Empty Nesters zijn Vlamingen die tegen pensioensleeftijd aanzitten of al met pensioen zijn. De kinderen zijn het huis uit, komen voornamelijk uit grotere steden in België en zijn op zoek naar rust in de Zeeuws-Vlaamse natuur. Een deel van de doelgroep bezit nog een huis in Vlaanderen en staan daar nog inschreven. Hierdoor komen zij minder vaak in contact met de Nederlandse wet- en regelgeving. Vaak heeft deze doelgroep meer te besteden en winnen zij vooraf advies in rondom de wet- en regelgeving bij commerciële adviseurs. Van alle doelgroepen kiezen Empty Nesters het vaakst voor woningen in het buitengebied.

GAINS

- Rust & Ruimte
- Nabijheid van natuur
- Gezonde lucht/
leefomgeving
- Wandel- en fietspaden
- Hechte
woongemeenschap
- Fijne mensen
Minder stress
- Lokale handel, initiatieven,
tradities, events

PAINS

- Kwaliteit gezondheidszorg
- Slecht OV
- Weinig lokale voorzieningen
- Weinig cultuur-/sportaanbod
- Weinig voorzieningen voor jongeren/
jeugd

Verhuizen terug als: Merendeel heeft geen plannen om te verhuizen. Maar als de gezondheid het niet meer toelaat, als ze minder mobiel worden, partner wegvalt, dichterbij de kinderen wonen, mantelzorg.

ONBEGRENSDEN

KRISTOF

Olieweg 8

4527 PP Aardenburg

€ 519.000 k.k.

🏠 90 m² 📏 1.210 m² 🛏 2 ⚡ C

[De Dobbelaere Makelaars](#)

Kristof (42) is vanuit Kaprijke naar Aardenburg verhuisd voor de liefde. Twee jaar geleden ontmoette hij Cindy uit Oostburg op een bruiloft van zijn beste vriend. Kristof werkt al sinds zijn 20ste als zelfstandig loonwerker. Veel van zijn opdrachtgevers komen uit West-Zeeuws-Vlaanderen. Hij besloot zijn huis in Kaprijke te verkopen en samen met Cindy en haar dochter Lizz een huis in de polders van Aardenburg te kopen.

KRISTOF 'VEEL VAN MIJN WERKZAAMHEDEN EN DAARMEE OOK MIJN SOCIAAL LEVEN LAG AL OVER DE GRENSEN. DAT IK ER NU OOK DE LIEFDE HEB GEVONDEN, GAF DE DOORSLAG.'

ONBEGRENSDEN

'IK WOON NU 4 JAAR IN NEDERLAND, VORIGE WEEK BEN IK AANGEHOUDEN DOOR DE POLITIE. DIE VERTELLEN ME DAT IK MIJN BELGISCH RIJBEWIJS MOET OMZETTEN. GELUKKIG WAREN ZE COULANT.'

Onbegrensdens zijn opgegroeid op of rondom de grens. Zij zijn zo gewend om de grens over te steken dat deze geen obstakel voor hen vormt. Onbegrensdens hebben vaak een leven aan beide kanten van de grens. Motieven om te verhuizen naar Zeeuws-Vlaanderen zijn: werk, liefde, familie, vrienden of een specifiek huis.

GAINS

- Dichtbij familie en vrienden in België
- Belastingvoordelen grensarbeid
- Rust, Ruimte
- Meer huis voor je geld
- Meer openbaar groen
- Mentaliteit van de Zeeuws-Vlamingen

PAINS

- Afstand tot andere steden in Nederland
- TOL tunnel
- Slecht OV
- Hoge belastingen
- Zorgverzekering duurder
- Kwaliteit van de gezondheidszorg
- Weinig voorzieningen jeugd/jongvolwassen
- laag aanbod cultuur-/sportactiviteiten
- Ingewikkelde administratie

Verhuizen terug als: Merendeel heeft geen plannen om terug te verhuizen. Werk, familie, liefde of vrienden spelen een belangrijke rol.

GELIJKENISSEN BINNEN MENTALITEITSGROEPEN

GAINS

Binnen alle mentaliteitsgroepen wordt de rust en ruimte in Zeeuws-Vlaanderen gewaardeerd. De lage bevolkingsdichtheid en de hoeveelheid openbaar groen en natuur spelen hierin een belangrijke rol. De infrastructuur, duidelijke dorpskernen en kwaliteit van wegen, wandel- en fietspaden zijn factoren die erg gewaardeerd worden. De nabijheid van België wordt door alle groepen gewaardeerd. Hierin speelt de afstand tot vrienden, familie of werk een belangrijke rol, maar ook de relatief korte afstand tot Belgische steden als Antwerpen, Gent of Brugge. Daarnaast spelen de huizenprijzen t.o.v. België een belangrijke rol binnen verschillende mentaliteitsgroepen. Voor de budgetbewusten is het de hoofdreden om naar Zeeuws-Vlaanderen te verhuizen, voor de Onbegrensdens is het soms een doorslaggevende factor, maar de huizenprijzen bieden ook kansen voor de Kustverlaters en Ruimtezoekers. Bij de Empty Nesters spelen de huizenprijzen een minder grote rol, maar zij profiteren hier natuurlijk ook van. De rust zorgt bij verschillende mentaliteitsgroepen voor minder stress. Met name de Empty Nesters waarderen de gezondheidsvoordelen die dit met zich meebrengt. Voorzieningen in de dorpskern worden door alle mentaliteitsgroepen gewaardeerd. De mate waarin voorzieningen aanwezig zijn, is natuurlijk dorps-/stads afhankelijk. Vooral de Empty Nesters waarderen lokale voorzieningen of initiatieven. Het overgrote merendeel van de respondenten benoemt de fijne mentaliteit, vriendelijke, behulpzame houding van de Zeeuws-Vlamingen. Een enkeling heeft op dit gebied een vervelende ervaring of het gevoel niet welkom te zijn.

PAINS

De complexe administratie is het meest genoemde nadeel van wonen in Zeeuws-Vlaanderen. Alle doelgroepen geven aan tegen de regels en wetgeving en papierwerk rondom belastingen, sociaal stelsel, zorgverzekering, wegenbelasting, grensarbeid etc. in beide landen aan te lopen. Er is een grote behoefte aan informatie rondom deze onderwerpen. Echter is de benodigde informatie voor iedereen weer anders omdat het erg afhankelijk is van de persoonlijke situatie. We zien dit probleem minder vaak terugkomen bij de Empty Nesters en Onbegrensden. Empty Nesters hebben vaak nog een woning in België, staan daar nog ingeschreven en komen daardoor minder vaak in contact met Nederlandse wet-en regelgeving. Daarnaast geeft een deel van deze groep aan vooraf informatie ingewonnen te hebben via een financieel adviseur of advocaat. De Onbegrensden hebben vaak een Nederlandse partner die hen hierin wegwijs maakt. In het algemeen zorgt het gebrek aan juiste informatie voor stress bij de respondenten.

“HELDERE INFORMATIE, WAARVAN JE ZEKER WEEET DAT DEZE JUUST IS. DAT HAD WEL EEN HULP GEWEEST EN STRESS VERMINDERD. IK HEB TOCH WEL STRESS ERVAREN DOOR EEN GEBREK AAN INFORMATIEVOORZIENINGEN. VERHUIS IS SOWIESO EEN STRESSVOLLE PERIODE EN ALS JE DAN NOG EXTRA DINGEN MOET UITZOEKEN WORDT HET TOCH LASTIGER.”

Een deel van de ondervraagden geeft aan een afgunstige mentaliteit te ervaren van Nederlandse buurtbewoners, maar de meerderheid waardeert de jovialiteit, directheid, hartelijkheid en openheid van de Nederlandse inwoners. De begroetingen in de buurt, welkomstpakketjes, bloemen of een maaltijd van de buren en hulp bij ziekte worden hierbij als voorbeeld genoemd.

“DOOR ONZE BUREN VOELDEN WIJ ONS ERG WELKOM, ZE KWAMEN EEN BOSJE BLOEMEN BRENGEN, FLESJE WIJN OF ZICHZELF GEWOON EVEN VOORSTELLEN.”

Alle mentaliteitsgroepen ervaren het OV als onvoldoende en de noodzaak van een eigen auto wordt benadrukt. De helft van de respondenten waardeert de centrale ligging, maar de andere helft voelt zich afgesloten ten opzichte van de rest van Nederland. Naast mobiliteit ervaren veel respondenten de toegang en kwaliteit van de gezondheidszorg als ondermaats. Dit is voor sommigen dan ook een reden om werkzaam te blijven in België, zodat ze op de Belgische gezondheidszorg kunnen terugvallen.

Veel respondenten ervaren het cultuur- en sportaanbod als te laag en vinden dat er voor jongeren en jongvolwassenen weinig voorzieningen zijn. In de kleinere dorpskernen worden winkeltjes en lokale handel gemist. Evenementen of tradities die in de dorpen of steden gevierd worden, worden wel erg gewaardeerd.

In tegenstelling tot het vooroordeel dat Vlamingen niet deelnemen aan het sociale leven in de regio. Stelt het merendeel van de respondenten zich wel open voor nieuwe contacten en proberen zij deel te nemen aan het sociale leven. Met name de Empty Nesters investeren tijd in deelname aan dorpsactiviteiten. Bij de doelgroep Kustverlaters en Ruimtezoekers zien we een verschil in waar de kinderen op school zitten. Het grootste deel van de ouders werkt nog in België. Het prijsverschil van de kinderopvang en onduidelijkheid rondom toeslagen zorgt er naast het gemak voor dat veel van deze kinderen in België naar de opvang gaan en daar onderwijs volgen.

Het merendeel van de werkzame Vlamingen die zich in Zeeuws-Vlaanderen vestigt, werkt in België. Een deel geeft aan in België te willen blijven werken om terug te kunnen vallen op de Belgische zorg en het sociale stelsel. Een ander deel geeft aan wel in Nederland te willen werken, maar ervaart problemen met afstand tot het vinden van een geschikte baan. Een andere reden is dat er met sommige beroepen niet zo makkelijk geschakeld kan worden. Zo zijn er respondenten die een opleiding hebben gevolgd in bijvoorbeeld rechten, maar de wet- en regelgeving in Nederland is zo anders dat een baan in Nederland niet voor de hand ligt.

"IK ZOU WEL IN NEDERLAND WILLEN WERKEN, MAAR KNOKKE IS NU EENMAAL DICHTERBIJ DAN MIDDELBURG."

(ORTHOPEDAGOOG)

WAT ZIJN VERHUISMOTIEVEN OM TERUG TE KEREN NAAR BELGIË?

We zien sterke verschillen binnen de verschillende mentaliteitsgroepen. De Onbegrensden en Empty Nesters hebben de minste motieven om te verhuizen en hiervan geeft het merendeel aan geen verhuisplannen te hebben. Hierna volgen de Kustverlaters en Ruimtezoekers hiervan geeft het grootste deel ook aan geen verhuisplannen te hebben, behalve als er financieel voordeel te behalen valt met terug verhuizen naar België. De budgetbewusten hebben van alle mentaliteiten het meeste verlangen om terug naar België te keren. Belastingen in het algemeen en de belasting op het pensioen is de grootste reden waarom Vlamingen terugkeren naar België. Een andere belangrijke reden voor een (eventuele) terugkeer is de gezondheid. De kwaliteit van de gezondheidszorg evenals de beschikbaarheid ervan wordt in België als beter gezien dan die in Zeeuws-Vlaanderen. Een aantal respondenten geeft aan na hun loopbaan terug te willen verhuizen naar België om op de Belgische gezondheidszorg en de sociale zekerheid te kunnen terugvallen. Hiernaast wordt de beschikbaarheid tot mantelzorg genoemd. Respondenten willen graag dicht bij familie wonen als dit voor henzelf of naasten nodig is. Hierna volgt het sociale motief om dicht bij vrienden en familie te wonen of voor een (nieuwe) relatie in Vlaanderen. Tenslotte zijn werk, mobiliteit, het papierwerk en fiscale redenen motieven om te verhuizen.

'IK ZOU OP PENSIOENLEEFTIJD TERUG VERHUZEN OM TERUG TE KUNNEN VALLLEN OP DE SOCIALE ZEKERHEID EN GEZONDHEIDSZORG VAN BELGIË.'

OPDRACHTGEVER

Wat is de identiteit van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen?

Onbegrensd Zeeuws-Vlaanderen is een netwerk. OnbegrensdZeeuwsVlaanderen werkt samen met de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten, verschillende bedrijven, organisaties en kennisinstellingen uit de regio. In samenwerking met deze partijen organiseert OnbegrensdZeeuwsVlaanderen activiteiten die Zeeuws-Vlaanderen als gebied en als onderdeel van de Euregio Scheldemond versterken. OnbegrensdZeeuwsVlaanderen richt zich op de thema's wonen, werken, arbeidsmarkt, opleiding en voorzieningen. (OnbegrensdZeeuwsVlaanderen, 2023)

OnbegrensdZeeuwsVlaanderen heette voorheen Uw Nieuwe Toekomst en is opgericht in 2008. Destijds stond het promoten van Zeeuws-Vlaanderen als woonregio centraal. Met de naamswijziging is ook de focus van de organisatie breder geworden. In zowel 2015 als 2021 is de missie aangescherpt. Sinds 2022 heeft OnbegrensdZeeuwsVlaanderen de ambitie van de gemeenten omarmt om de regio Zeeuws-Vlaanderen te laten groeien naar 125.000 inwoners.

Missie

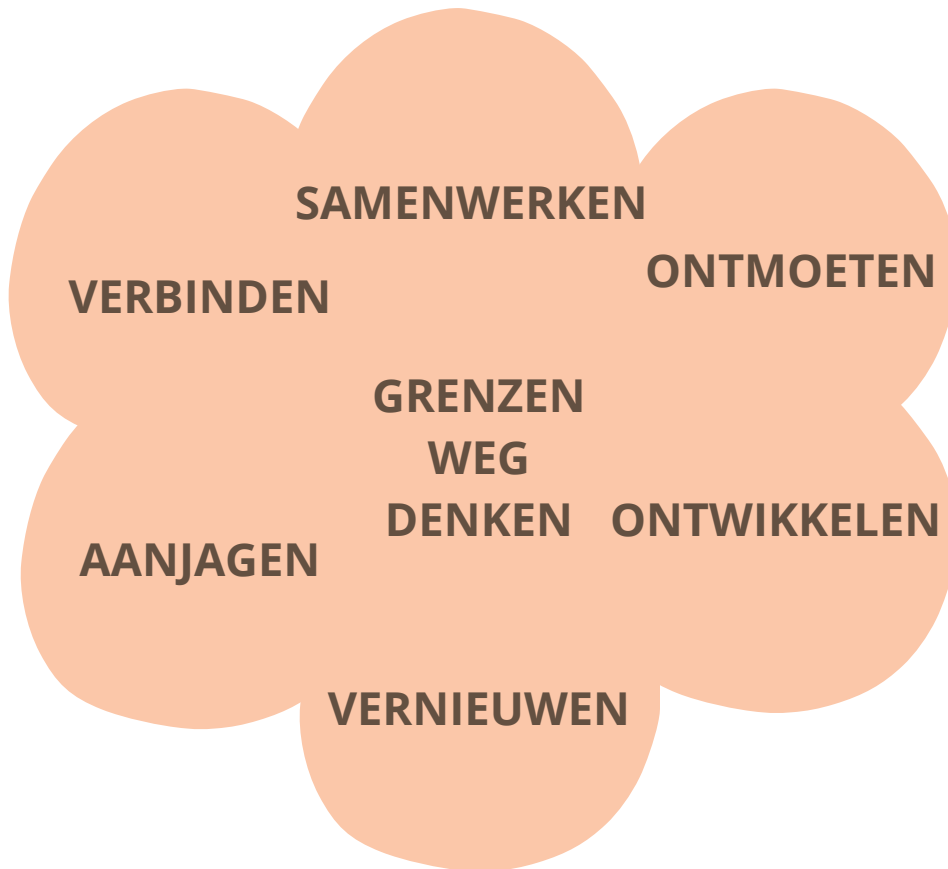
De missie van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen is het bevorderen van gezamenlijke activiteiten die Zeeuws-Vlaanderen versterken als unieke woon- en werkregio.

De strategische doelen van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen

1. Acties op het versterken van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. (voldoende kwantiteit en kwaliteit)
2. Grensoverschrijdende kansen zien en benutten. Belemmeringen wegnemen voor wonen, werken en voorzieningen.
3. Bevorderen van activiteiten voor jong volwassenen om hen te werven of te behouden voor de Zeeuws-Vlaamse arbeidsmarkt.
4. Warm welkom voor mensen die zich hier willen vestigen op het gebied van wonen en werken.

(OnbegrensdZeeuwsVlaanderen, 2023)

KERNWAARDEN

PARTNERS

WOONSTICHTING HULST

Tot in de kern betrokken

TRENDS

"DOOR OP TIJD TRENDS TE
SIGNALEREN KUN JE TIJDIG
VOORSORTEREN EN MET
BESLUITEN VAN NU AMBITIES
BEREIKEN EN TOEKOMSTIGE
PROBLEMEN VOORKOMEN".

(Vereniging Nederlandse Gemeenten, 2021)

TRENDNIVEAUS

MICRO 1-5 JAAR

Micro trends tonen voornamelijk tastbare ontwikkelingen zoals nieuwe soorten producten of diensten die om ons heen zichtbaar zijn.

MACRO 5-10 JAAR

Macro trends geven vorm aan de veranderende behoeften en waarden van de mens als consument. Deze waarden en behoeften vormen vaak een reactie op een bepaalde tijdsgeest.

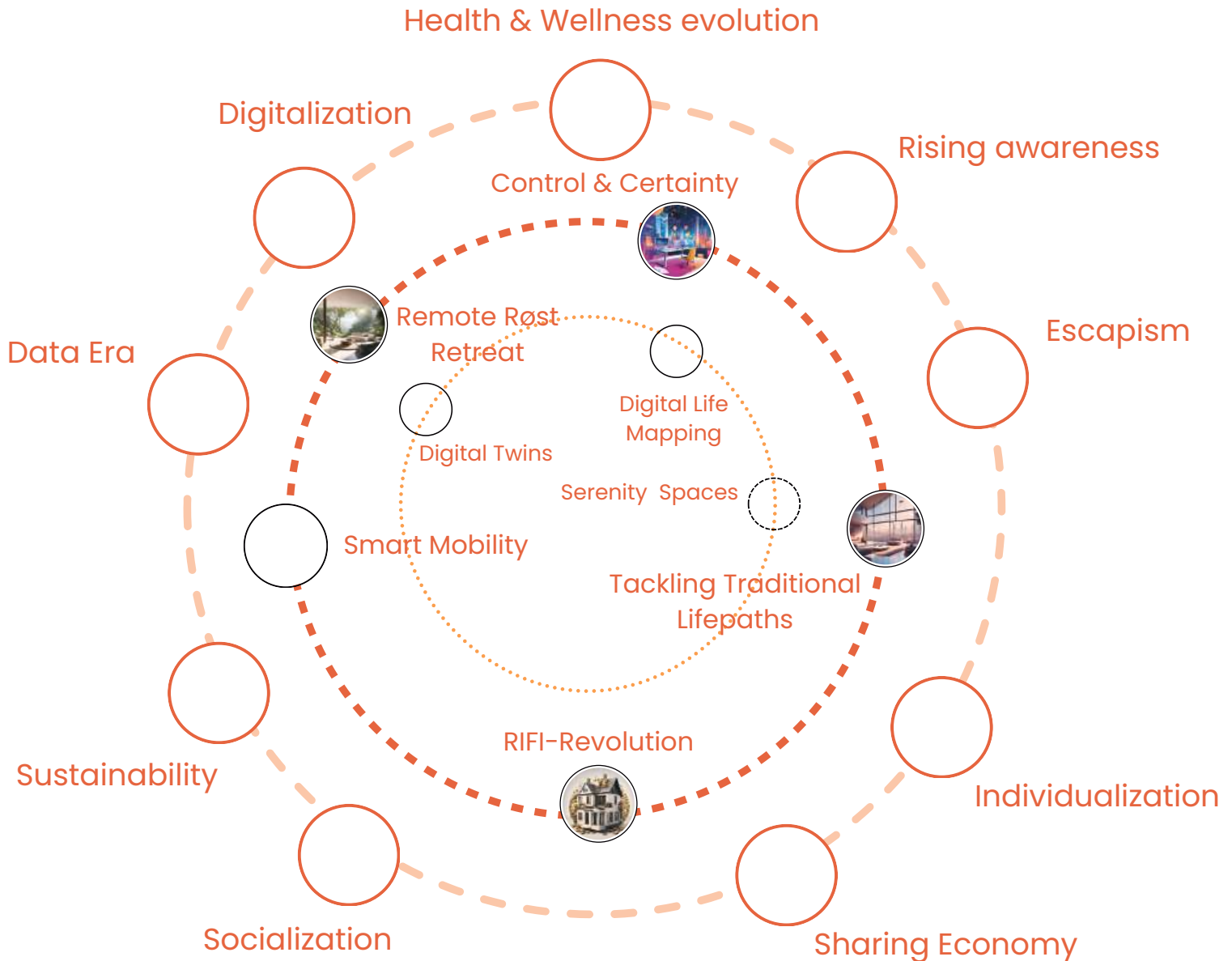
MEGA 10- 50 JAAR

Mega trends hebben invloed op veel verschillende aspecten in de maatschappij en zijn groot en complex.

(trenddefinities Serious Concepting: Sutmuller & Belkom, 2014)

TRENDKAART

CONTROL & CERTAINTY

CONTROL & CERTAINTY

Zekerheid, Controle, Overzicht

Control & Certainty geeft de toenemende behoefte aan controle en zekerheid weer in een tijd die wordt gekenmerkt door onzekerheid en snelle veranderingen. Gebeurtenissen zoals de COVID-19 pandemie, geopolitieke spanningen, economische onzekerheid en politieke instabiliteit vergroten het gevoel van onvoorspelbaarheid en bestaansonzekerheid. (IMF, 2024) Individuen en organisaties gaan op zoek naar manieren om meer grip te krijgen op hun leven en omgeving. De pandemie benadrukte de kwetsbaarheid van systemen en routines. (Gonzalez, 2023) En hoewel technologie flexibiliteit biedt, zorgt het ook voor overprikkeling en de behoefte aan hulpmiddelen om complexiteit te beheersen. (Statista,2024)

De populariteit van planners en digitale hulpmiddelen zoals productiviteitsapps, maaltijdplanners en financiële trackers stelt mensen in staat om meer structuur in hun leven aan te brengen. (Statista, 2024) Slimme apparaten zoals smartwatches en gezondheidstrackers geven realtime inzicht in de fysieke en mentale gezondheid. Dit geeft consumenten een gevoel van controle. (McKinsey & Company, 2024) De druk op mentale en fysieke zelfzorg neemt toe en deze wordt ondersteund door apps en gepersonaliseerde aanbevelingen. Je kunt hierbij denken aan apps die je mentale gezondheid ondersteunen zoals Calm of Headspace (IMF, 2024)

Behalve door economische en geopolitieke onzekerheid worden we gedreven door een verlangen naar regie in een wereld waar traditionele structuren zoals vaste banen en relaties minder vanzelfsprekend zijn.

TACKLING TRADITIONAL LIFE PATHS

TACKLING TRADITIONAL LIFEPATHS

Flexibiliteit, Vrijheid, Individueel

We volgen niet langer de klassieke levenspaden. Nieuwe beperkingen, onzekerheden, kansen en keuzevrijheid zorgen aanzienlijke veranderingen in onze demografie. Traditionele levenspaden worden in vraag gesteld en maken ruimte voor nieuwe manieren van denken en leven.

We zien bijvoorbeeld dat 48% van de mensen hun leven minder dan 12 maanden vooruit plant of helemaal geen plan heeft. We zien dat nieuwe generaties minder waarde hechten aan de klassieke mijlpalen van het leven. Zo is het aantal huwelijken de afgelopen 3 jaar gedaald (van 30% naar 21%). Het aantal afstudeerders aan de universiteit (van 30% naar 24%) En starters die het ouderlijk huis verlaten (van 23% tot 17%)

(Accenture, 2023)

Deze patronen zijn te verklaren door een stijgende economie. Vrouwen zijn onafhankelijker dan ooit en kunnen zichzelf financieel prima alleen redden. Digitalisering maar ook nieuwe technieken in de medische wereld spelen hierin een grote rol. Zo laten steeds meer millennialvrouwen hun eicellen - noodgedwongen of uit eigen wil - invriezen.

(Khaddari & Van Riel, 2024)

Deze nieuwe mindsets en veranderingen in de traditionele levensloop zullen enorme verschuivingen op producten, diensten en de maatschappij uitoefenen.

REMOTE, REST & RETREAT

REMOTE, RØST & RETREAT

Vertragen, Flexibiliteit, Rust, Natuur

De COVID-19 pandemie was de katalysator voor de opkomst van het op afstand werken. Gemiddeld werken we in Nederland nog steeds 2 dagen vanuit huis. (Basekin,2022) Digitale en technologische ontwikkelingen zorgen ervoor dat we overal ter wereld kunnen werken.

De Workcation of te wel een combinatie van werken en vakantie is sinds de pandemie in opkomst. Voornamelijk jongere generaties waarderen werken vanaf een inspirerende locatie. Uit onderzoek van Achmea blijkt dat meer dan 30% van de werkenden openstaat voor deze manier van werken. (Achmea, 2024)

Uit Zweeds onderzoek van het Karolinska Institutet blijkt dat werken in de natuur meer oplevert dan allen betere werkresultaten. Het blijkt ook een positieve invloed te hebben op je welzijn, deelnemers voelden zich na de workcation minder depressief, meer in balans en gelukkiger. Daarnaast daalde hun stressniveau met bijna de helft en nam de kwaliteit van hun slaap aanzienlijk toe. (Jansen, 2021)

In hotels en wellness faciliteiten zien we dat de natuur steeds vaker wordt opgenomen als verlengstuk van de architectuur. Glamping in tenten, yurts, pods en boomhutten winnen ook aan populariteit. Mensen willen een unieke ervaring met het nodige comfort, maar gaan ook voor verbinding met de natuur. (Watg, 2024) Daarnaast blijkt uit trends als off-grid-living en serenity spaces dat we behoefte hebben aan meer contact met de natuur, rust en minder prikkels. In Nederland winnen concepten zoals Røstig en Vrijhaven Zwier, waar deze elementen centraal staan aan populariteit.

REFI REVOLUTION

REFI REVOLUTION

Flexibiliteit, Verbondenheid, Toegankelijkheid

Refi-Revolution onderschrijft de nieuwe perspectieven op wonen en de financiering van een woning. De vastgoed- en woningmarkt ondergaan een fundamentele transitie. Traditionele modellen zoals vaste hypotheek en eenmalige koopconstructies maken steeds vaker plaats voor flexibele, innovatieve oplossingen. ReFi Revolution richt zich op de opkomst van nieuwe woon- en financieringsmodellen, zoals flexibele hypotheek, permanent huren en gedeeld wonen, zoals Friends Living.

We zien een opkomst in flexibele hypotheek. Hypotheek met aanpasbare looptijden die aangepast kunnen worden aan veranderingen in inkomen of situatie. Banken introduceren producten met aanpasbare voorwaarden voor starters en zzp'ers (de Jong, 2024) Maar ook hybride hypotheek een combinatie van lenen en huren, waarbij huurbetalingen deels worden omgezet in eigendom. Permanent huren is een vorm die hier recht tegenover staat. Levenslang huren als een alternatief voor kopen. Het project Forever Rent in London biedt huurders levenslange huurcontracten met inflatie-gebaseerde prijsverhogingen. (Williams, 2023) In grote steden en sommige landen is het heel normaal om met vrienden samen te wonen. We zien dat 'Friends Living' in tijden van economische onzekerheid steeds populairder wordt. Fiscaal gezien lopen vrienden die samen willen kopen of huren nog tegen veel problemen aan, omdat deze nieuwe vormen van wonen nog niet zijn opgenomen in de wet- en regelgeving. Naast Friends Living zien we ook andere vormen van Co-living toenemen aan populariteit. Woonruimtes met gedeelde faciliteiten zoals keukens en lounges, maar waar ook iedereen een privékamer heeft. Zoku en The Student Hotel zijn voorbeelden van Co-living initiatieven voor zakenreizigers, studenten en expats.

SECTOR

DESTEP ANALYSE

INTERVIEW GRENSINFOPUNT SCHELDDEMOND

INTERVIEWS KRIMP- EN GRENSGEMEENTEN

BOEK: VERHUIZEN NAAR NEDERLAND

INTERVIEW HOPLR

STICHTING ZEEUWS & VLAANDEREN

INZICHTEN BIJeenKOMST REGIOVISIE

DEMOGRAFISCH

Bevolgingskrimp en groeiambitie

De Zeeuws-Vlaamse Gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen hebben de ambitie om in 2035 te groeien naar 125.000 inwoners. Op 1 januari 2024 telde Zeeuws-Vlaanderen 105.612 inwoners. (Hulst 27.330, Sluis 23.150, Terneuzen 55.132) (CBS, 2024)

Op 7 maart kwam in een interview met burgemeester Erik Merrienboer naar voren dat het inwoneraantal van Zeeuws-Vlaanderen met ruim 170 inwoners is gedaald ten opzichte van 2023. Dit terwijl er juist 20.000 extra inwoners nodig zijn om de regio overeind te houden. Deze inwoners zijn nodig voor het behoud van voorzieningen en daarmee de leefbaarheid van de regio. Daarnaast vormt de krimpende beroepsbevolking en het stijgende aantal vacatures een grote uitdaging. (Spraa makers/KRO-NCRV, 2024)

Vergrijzing

Zeeuws-Vlaanderen is de meest vergrijsde regio van Nederland. Zeeuwen hebben een hoge levensverwachting en veel jongeren vertrekken voor studie of werk. Volgens cijfers van het CBS zal in 2035 meer dan 30% van de inwoners 65 of ouder zijn. (CBS, 2022) Dit zorgt voor grote uitdagingen in de toekomst. Het concept burenhulp dat uitgerold is in Oost-Groningen biedt kansen voor deze ontwikkeling. In twee dorpskernen hebben inwoners samen met welzijnsorganisaties geïnvesteerd in informele zorg. Er was een grote bereidheid onder inwoners om burens te ondersteunen met kleine klusjes in en om het huis. Hierdoor werd de zorgvraag in de eerstelijnszorg verminderd en werd de eenzaamheid onder ouderen teruggebracht. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023, 29)

Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat Zeeuws-Vlamingen erg veel waarde hechten aan goede contacten met familie, vrienden en burens en dat zij hiermee veel contact houden. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

Levensverwachting

De levensverwachting van Zeeuws-Vlaamse inwoners is met 82 jaar bovengemiddeld goed. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

Huishoudensgrootte

De huishoudensgrootte daalt al jaren. In 1995 bestond een huishouden gemiddeld uit 2,35 personen. In 2024 is de gemiddelde huishoudensgrootte 2,1. (CBS, 2024) Naar verwachting zal dit dalen tot 2,08 personen in 2050. (CBS, 2022)

Woningaanbod en woningbeleid

Tweede woningbezit en vakantieverhuur zorgen ervoor dat er steeds minder woningen beschikbaar zijn voor mensen die wonen en werken in Zeeuws-Vlaanderen. Daarnaast moet Zeeuws-Vlaanderen een restrictief woningbeleid voeren. Er mag niet gebouwd worden voor de leegstand. Dit zorgt voor een verouderd woningaanbod wat niet aansluit op de huidige wensen en behoeften van ouderen en starters. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

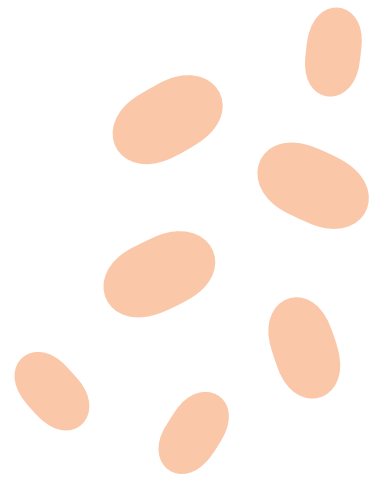
ECONOMISCH

Stijging huizenprijzen - Minder belastingvoordeel

Naast de stijging van de huizenprijzen is het financieel minder aantrekkelijk geworden om als Vlaming over de grens te wonen. Fiscale aanpassingen in de wetgeving zorgen ervoor dat het niet meer interessant is om naar Nederland te komen. Het belastingvoordeel is weg. (Omroep Zeeland, 2023)

Kabinet gaat in 2026 bezuinigen op kinderopvang.

Het kabinet wil de toeslag voor kinderopvang in 2026 niet corrigeren voor inflatie. Dit raakt voornamelijk ouders met een laag inkomen. De doelstelling op termijn blijft om de vergoeding te verhogen, zodat kinderopvang voor alle ouders goedkoper wordt. (Piekartz, 2024) (vervolg: zie schoolconcurrentie en kinderopvang)

SOCIAAL – CULTUREEL

Eenzijdige arbeidsmarkt

In het rapport Elke regio telt, komt naar voren dat Zeeuws-Vlaanderen een eenzijdige arbeidsmarkt heeft. Er is veel werkgelegenheid in toerisme, de industrie en de agrarische sector. “Er bestaat een beeld dat een serieuze baan alleen in de Randstad te vinden is.” In krimpgebied Twente lossen ze dit op door onderwijsinstellingen goede verbindingen te laten leggen met het bedrijfsleven. De Universiteit van Twente en Saxion Hogeschool weten studenten aan de regio te binden én ondernemerschap in de regio te stimuleren. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

Zorgaanbod en kwaliteit

Steeds meer Zeeuws-Vlamingen maken gebruik van zorg in België. Dit heeft behalve met de kwaliteit ook te maken met de afstand tot deze zorgvoorzieningen. Gent heeft een academisch ziekenhuis en Knokke een algemeen ziekenhuis. Voor veel inwoners is dit dichterbij dan Goes of Terneuzen. Het gevolg is dat de beschikbaarheid van medische zorg in Zeeuws-Vlaanderen afneemt. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

ZorgSaam is de grootste zorgaanbieder in de regio en er zijn ernstige zorgen over de toekomst van de organisatie. Ze staan financieel onder druk en er is voor 2025 een grote bezuiniging aangekondigd. Het tekort aan artsen op sommige afdelingen zorgt ervoor dat patiënten met acute problemen naar ziekenhuizen in België worden vervoerd. Een belangrijk deel van de oplossing van de problemen in de Zeeuws-Vlaamse zorg is nog meer samenwerking. (Kerklaan, 2024) Behalve ziekenhuiszorg is ZorgSaam ook de grootste aanbieder van thuis- en ouderenzorg en ook daarin kampen ze met grote personeelstekorten. In ouderenzorginstelling de Stelle is alleen tijd voor de noodzakelijke medische zorg en wordt er gekort op douchebeurten. Dit gaat ten koste van het lichamelijk en geestelijk welbevinden van de bewoners. (Kerklaan, 2024)

Openbaar vervoer

De privatisering van het openbaar vervoer zorgt voor problemen in de gehele provincie Zeeland. Winst staat voorop en reizigers zijn de dupe. De prijzen blijven stijgen, buslijnen verdwijnen en treinen zijn niet meer houdbaar. Rick Baerends, student aan de Hogeschool Zeeland komt met een oplossing: Een Zeeuwse vervoersmaatschappij die in handen is van de provincie. Dit zorgt ervoor dat winst niet meer de drijfveer is en dat de Zeeuwse reizigers centraal staan. Gedeputeerde Van Der Maas stond hier eerst wel voor open, maar hij gaat nu verder met andere plannen. (Baerends, 2024)

Schoolconcurrentie & kinderopvang

In België kunnen kinderen op school terecht vanaf 2,5 jaar. Dit zorgt ervoor dat veel ouders ervoor kiezen om hun kinderen in België naar school te laten gaan. Zo kunnen ze namelijk 1,5 jaar kinderopvang uitsparen. Vaak vervolgen deze kinderen de rest van hun schoolcarrière in België. Dit zorgt voor een leegloop op Zeeuws-Vlaamse scholen. Door de lage leerlingenaantallen staat de kwaliteit van het onderwijs onder druk. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

Eerder dit jaar liep er vanuit de Regiodeal een succesvol pilotproject in Zeeuws-Vlaamse grensdorpen Eede, Heikant en Sas van Gent om deze concurrentie met Belgische opvang tegen te gaan. Behalve het tegengaan van de de uitstroom van kinderen naar Vlaamse scholen leverde het project meer sociale en economische voordelen op voor zowel de kinderen als hun ouders. (Kerklaan, 2024) 1 januari 2025 start er een nieuw traject dat zorgt dat kinderen van 2 tot 4 jaar 12 uur per week gratis naar de voorschoolse opvang kunnen. Behalve de uitstroom naar België wil de gemeente onderwijsachterstanden bij kinderen voorkomen. (van Arendonk, 2024)

POLITIEK – JURIDISCH

Formele belemmeringen

Zeeuws-Vlaanderen is een grensgebied en er wordt dagelijks gebruik gemaakt van faciliteiten en voorzieningen over de grens. Op verschillende vlakken krijgen grensbewoners te maken met barrières die het gevolg zijn van wet- en regelgeving. Het nationale beleid houdt te weinig rekening met de behoeften aan de grens. Nationale wetten en regelgeving zorgen hier voor een beperking. Administratief gezien stopt het bij de landsgrenzen. Dit probleem zien we op het gebied van werk, onderwijs en zorgvoorzieningen. (Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2023)

Schakelpunt Grensbelemmeringen

In 2024 is er een pilot gestart Schakelpunt Grensbelemmeringen Vlaanderen - Nederland. Het Schakelpunt is een samenwerkingsorganisatie tussen 5 Vlaamse en Nederlandse overheden en kennisinstellingen om grensbelemmeringen aan te pakken. Via de website kunnen overheden en organisaties uit de grensregio's belemmeringen aanmelden waar zijzelf, inwoners of bedrijven mee te maken krijgen. Het Schakelpunt gaat dan op zoek naar oplossingen en adviseert het openbaar bestuur van de grensregio over de aanpak. Dit moet leiden tot agendering van de problemen en een gedragen oplossing. Deze pilot zal drie jaar duren. (Schakelpunt Grensbelemmeringen, 2024)

GRENSINFOPUNT SCHELDEMOND

EXPERT INTERVIEW

Ton van Tilburg

GRENSINFOPUNT SCHELDEMOND

GrensInfoPunt Scheldemond

GrensInfoPunt Scheldemond is een onderdeel van een netwerk met verschillende grensinfopunten in Zeeland en Vlaanderen. Iedereen met vragen, problemen of die informatie wil op het gebied van sociale zekerheid, fiscaliteiten, werken, ondernemen of studeren over de grens. Het grensinfopunt kan ondersteunen in specifieke vragen over sociale verzekeringen, zorgverzekering, pensioen, loonbelasting en belastingen bij wonen over de grens. Het GrensInfoPunt Scheldemond zit gevestigd in het stadhuis in Terneuzen en je kunt er op afspraak terecht.

In gesprek met Ton van Tilburg

Om meer achtergrond informatie over het GrensInfoPunt te verzamelen zijn er twee gesprekken gevoerd met adviseur Ton van Tilburg. Ton ziet in zijn werk veel gebrek aan kennis bij zijn cliënten over wet- en regelgeving en werken over de grens. Hij ondersteunt particulieren maar ook bedrijven met zijn advies. Het GrensInfoPunt is een onafhankelijke partij zonder winstoogmerk. Uit het doelgroeponderzoek is gebleken dat het GrensInfoPunt behoefte heeft aan meer zichtbaarheid en naamsbekendheid. Weinig Vlamingen weten van het bestaan af en veel van hen zitten met vragen rondom de zaken waar het GIP in kan ondersteunen. De respondenten die contact hebben gehad met Ton zijn uiterst tevreden. Ton is op dit moment de enige adviseur bij het GIP en werkt 3 dagen. Hij geeft aan dat er behoefte is aan meer geschoolde adviseurs. Dan kunnen er behalve tijd in meer zichtbaarheid en naamsbekendheid ook meer mensen geholpen worden. Het advies is vaak zeer situatie- en persoonsafhankelijk en dat kost veel tijd.

IN GESPREK MET ANDERE KRIMP- EN GRENSGEMEENTEN

EXPERTS

Hof van Twente - Niek Steenhagen

Heerlen - Elsbeth Raedts

Coevorden - Renske de Man

Maastricht - Suzanne Mestrom

Doetinchem - Joost Meilof

Hoe gaan andere krimp/grensregio's in Nederland om met de bevolkingskrimp en welke acties voorzien zij voor het aantrekken en behouden van nieuwe inwoners?

Voor dit deel van het onderzoek is het gesprek aangegaan met andere grens- of krimpgebieden in Nederland. Hiermee is inzicht verkregen in de bevolkingskrimp in andere regio's en zijn acties verkend waarmee zij inwoners aantrekken en behouden. Gemeenten die benaderd zijn: Hof van Twente, Coevorden, Heerlen, Doetinchem en Maastricht.

Hebben deze regio's ook te maken met bevolkingskrimp?

Gemeente Hof van Twente heeft te maken met een kleine groei, daar wordt het negatieve geboortecijfer gecompenseerd door binnenlandse migratie. Deze komen voornamelijk uit omliggende gemeenten (34%) en de randstad (7%).

De gemeente Maastricht kent een groei door migratie. Zij voorzien deze groei voornamelijk door Duitse en Vlaamse studenten die zich in Maastricht vestigen voor hun studie. Deze doelgroep zorgt voor het behoud van voorzieningen in de gemeente. De gemeente Heerlen kent een lichte stijging in de bevolking (0.4%) Ten opzichte van tien jaar geleden zien zij echter wel een bevolkingskrimp van (0.07%) Ze verwachten dat deze stijging zal doorzetten naar een totale krimp van 12.1% in 2050. De gemeente Coevorden ondervindt op dit moment ook een kleine groei, maar heeft in het verleden ook te maken gehad met een krimpende bevolking en verwacht dat dit in de toekomst zich zal doorzetten als ze geen acties ondernemen.

Welke acties ondernemen andere grens/krimpgebieden voor het aantrekken van nieuwe inwoners?

De gemeente Maastricht kent de grootste bevolkingsgroei van de provincie Limburg en heeft niet te maken met een bevolkingskrimp. (CBS, 2023) Het Expatcenter biedt ondersteuning aan expats die zich in de gemeente vestigen. Dit doen ze voornamelijk door het informeren van anderstaligen. Behalve het Expatcenter heeft de gemeente Maastricht ook een Crossborder information point. Vergelijkbaar met het Grensinfopunt zoals we dat in Zeeuws-Vlaanderen kennen. Dit grensinformatiepunt richt zich op Vlamingen maar ook Duitsers. Studenten informeren ze via de website [mymaastricht.nl](https://www.mymaastricht.nl).

Hof van Twente wil een bijdrage leveren aan de bovenlokale woonbehoefte in de Woondeal. Hierin staat dat er 22.000 woningen in versnelling bijgebouwd moeten worden in Twente. (Gemeente Hof van Twente, 2024) De gemeente Heerlen investeert naast het bouwen van nieuwe woningen in cultuur. Dit doen ze door een vernieuwing van het thermenmuseum, het aanleggen van een stadswembad in een leegstaande kerk in het centrum, een renovatie van het Royal Theater en te investeren in culturele evenementen zoals Cultura Nova. Daarnaast kijkt de gemeente naar mogelijkheden voor onderwijs in de binnenstad. Wonen, werken en leren staan centraal in de visie van de gemeente. De gemeente Coevorden geeft aan indirect bezig te zijn met het aantrekken van nieuwe bewoners. Ze stimuleren de woningmarkt en zijn op regionaal gebied bezig met verschillende acties; versterken stedelijk netwerk Emmen, Lobby aanleg Nedersaksenlijn, Deltaplan van het Noorden, Elke Regio Telt, Regiodeal en de Dutch Tech Zone. Deze acties ondernemen ze om de aantrekkelijkheid van het gebied te versterken op vlak van zowel wonen, werken en leven.

Welke acties ondernemen andere gemeenten voor het behoud van huidige inwoners?

De gemeente Hof van Twente doet dit door kwantitatief en kwalitatief aanbod van woningen op de juiste plek. Voor zowel ouderen als jongeren. Zij zetten de starterslening en erfpacht lening als beleidsmatige maatregelen om jongeren te behouden. De gemeente Heerlen investeert met het Nationaal Programma Heerlen Noord in de armste delen van Nederland. Hierbij zitten ze in op het verduurzamen van woningen en wijken door deze energiezuinig en groener te maken. Daarnaast ligt de focus in dit programma op het verbeteren van de leefbaarheid in deze wijken. En zetten ze in op de opleidings- en werkkansen voor jongeren. Door de leefbaarheid in deze wijken te verbeteren willen ze de sociale cohesie in deze wijken verbeteren. Tenslotte werkt de gemeente Heerlen grensoverstijgend samen met Aken. Deze stedelijke partner is erg belangrijk voor Heerlen op de as Randstand-Eindhoven-Aken-Keulen. De gemeente Coevorden focust zich met het behoud van inwoners met name op starters omdat zij in deze doelgroep de grootste uitstroom zien. Ze proberen de mogelijkheden op de woningmarkt te vergroten door de invoer van de starterslening, toevoegen van flexwoningen op eigen erf en collectief particulier opdrachtgeverschap. Daarnaast werken zij samen met verschillende partners om de werkgelegenheid en het onderwijs in de gemeente te versterken.

Op welke doelgroep focussen andere gemeenten met het aantrekken van nieuwe inwoners?

De gemeente Maastricht richt zich niet direct op een doelgroep maar trekt door haar opleidingsmogelijkheden veel jongeren aan. Zij helpen om de voorzieningen in de gemeente op peil te houden. Het Hof van Twente ziet een gat in de demografische opbouw in de leeftijdscategorie 25 tot 44 jaar. Dit is een belangrijke doelgroep voor bevolkingsgroei en het instandhouden van voorzieningen.

De gemeente Heerlen focust zich op het aantrekken van nieuwe inwoners die op zoek zijn naar een midden- en hoge huur of kwalitatieve koopwoning. Dit omdat zij een groot aanbod sociale huurwoningen hebben en de demografische opbouw van de stad diverser willen maken. De gemeente Coevorden heeft (nog) geen specifieke focusgroep maar wordt ook enthousiaster van jongeren of jonge gezinnen. Hiervoor benoemen ze de bevolkingsgroei en het instandhouden van voorzieningen als belangrijkste reden.

Welke kansen voorzien experts bij andere gemeenten voor de Zeeuws-Vlaamse gemeenten voor het aantrekken van Vlamingen?

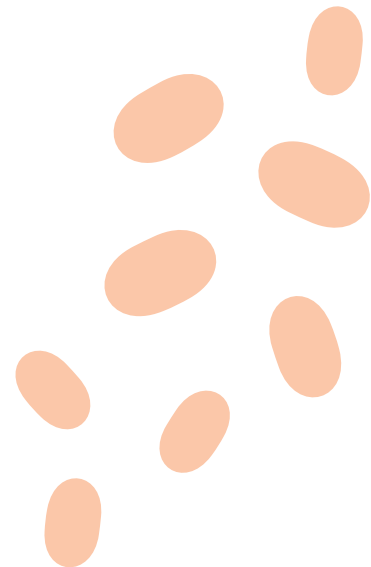
Lastig te beoordelen, kwaliteit van de woningen, woon- en leefklimaat, ruimtelijke inrichting en niveau van welvaart.

Door de nadruk te leggen op de kwaliteit van de leefomgeving, groene wijken, wandel- en fietsmogelijkheden, duurzame infrastructuur en zorgaanbod.

Belangrijk om mensen te kunnen binden om de krimp te verminderen. Jongeren en starters trekken en zien als kans op de tegenstroom van de vergrijzing. Het kwaliteitsniveau van de omgeving op peil houden, toegankelijke voorzieningen, sociale structuur, groen, fijne leefomgeving. Jongeren zijn sneller eenzaam, dus inzetten op gemeenschappelijke ruimtes zodat ze elkaar kunnen leren kennen, focus op het ontmoeten, inzetten op sociale ontmoetingsruimtes en betaalbaar wonen.

Welke kansen kunnen geformuleerd worden op basis van deze inzichten voor het aantrekken en behouden van Vlamingen in Zeeuws-Vlaanderen?

Het uitbreiden van het woningaanbod is een belangrijke pijler. Dit om voldoende nieuwe woningen beschikbaar te hebben voor Vlamingen die zich in Zeeuws-Vlaanderen willen vestigen. Voldoende betaalbare starterswoningen en doorstroommogelijkheden voor ouderen. Daarnaast benadrukken verschillende gemeenten hoe belangrijk de leefbaarheid is en de kwaliteit van voorzieningen in een gebied. Jongeren en starters zijn een belangrijke doelgroep om vergrijzing tegen te gaan. Het is belangrijk om Zeeuws-Vlaanderen een aantrekkelijk woongebied voor hen te maken. De gemeente Maastricht benadrukt dat jongeren zich sneller eenzaam voelen. Het is daarom belangrijk om sociale ontmoetingsruimtes te creëren waar ze elkaar leren kennen en waar de focus ligt op het fysiek ontmoeten. In de gemeente Doetinchem komt er een regio-express met een snelle treinverbinding tussen Arnhem en Nijmegen. Zo'n treinverbinding zou kansen bieden voor mensen die in de rust willen wonen, maar wel in een stedelijk gebied willen werken. Daarnaast is het Grensinfopunt een belangrijke organisatie om nieuwe bewoners te ondersteunen met de juiste informatie over wonen in Nederland.

'EEN REGIO-EXPRESS MET
SNELLE VERBINDING TUSSEN
GROTE STEDEN BIEDT KANSEN
OM IN DE RUST TE WONEN,
MAAR WEL IN DE STAD TE
WERKEN.'

(Joost Meilof, 2024)

VERHUIZEN NAAR NEDERLAND

Pascalie Monbailliu is advocaat en werkzaam in Knokke-Heist. Ze is gespecialiseerd in burgerlijk recht en met name in vastgoedrecht. Ze zag veel mensen om haar heen verhuizen naar Zeeuws-Vlaanderen, net over de grens. In haar werk als advocaat adviseert ze deze doelgroep. Ze stelde vast dat veel mensen niet op de hoogte zijn van de belangrijke gevolgen die een verhuizing naar Nederland met zich meebracht. Haar cliënten hadden moeite met het vinden van de juiste informatie. Deze was vaak versnipperd en subjectief. Dit was voor haar de reden om een praktische handleiding te schrijven met concrete antwoorden en tips bij een verhuizing naar Nederland. Het boek geeft een uitgebreid overzicht van de formaliteiten die geregeld moeten worden bij een verhuizing. De juridische regeling van het kopen, huren, bouwen of verbouwen van onroerend goed komt aanbod. De gevolgen voor het gezin, de nalatenschap, schenkingen en fiscale en sociaalrechtelijke gevolgen. Tenslotte wordt ook de aanschaf van een tweede woning in het boek besproken. Het boek is geschreven voor de Vlaming die naar Nederland wil verhuizen en de professional die hem daarbij wil begeleiden.

Verhuizen naar Nederland: Een handleiding voor Belgen die verhuizen of een tweede verblijf kopen

Pascalie Monbailliu

ISBN 978-90-8764-124-5

BUURTPLATFORM HOPLR

EXPERT INTERVIEW

Jozien Borgmeijer & Stefan Joos

HOPLR

Hoplr is een online sociaal platform voor wijken en buurten. Het platform is besloten en maakt het makkelijk om in contact te komen met mensen uit de straat of wijk. Hoplr wordt gebruikt om burens beter te leren kennen, huisdieren terug te vinden, te zoeken naar een loodgieter of oppas voor de kinderen, een ladder of boormachine te lenen, buurtfeesten te organiseren of inbraak- of verkeersmeldingen te plaatsen. Hoplr is opgericht om burens met elkaar in verbinding te brengen. Op het platform kun je buurtberichten plaatsen, chatberichten sturen naar burens, op de hoogte blijven van evenementen in de buurt via de buurtkalender. Daarnaast kun je je burens of lokale organisaties terugvinden in de burenslijst.

Welke kansen biedt Hoplr in het behouden van Vlamingen in Zeeuws-Vlaanderen?

Hoplr is van oorsprong een Belgisch platform. In veel Vlaamse steden wordt dit platform gebruikt, waardoor veel Vlamingen er al bekend mee zijn. Hoplr draagt bij aan meer verbondenheid en een socialere buurt. Het kan Vlamingen helpen om meer binding te voelen met de nieuwe wijk of buurt waar ze komen te wonen. Wanneer je je ergens thuis voelt zul je daar ook eerder blijven wonen. Het maakt het makkelijker om nieuwe contacten te maken, Hoplr verlaagd de drempel om het eerste contact te maken. Jozien en Stefan merken dat burens elkaar graag willen helpen. Ondanks dat we dezelfde taal spreken is er soms toch een taalbarrière. De termen containerpark en milieustraat liggen bijvoorbeeld mijlenver uit elkaar. Ze zien op Hoplr veel positieve dialogen en dat burens elkaar graag willen helpen. Behalve verbinding met de burens zet de gemeente Terneuzen Hoplr ook in om inwoners te informeren over bijvoorbeeld werkzaamheden. Ze proberen inwoners actief te betrekken bij de gemeente. Ruim 1 op de 5 huishoudens in de gemeente Terneuzen is lid van Hoplr. Dit maakt het een belangrijk platform om te communiceren met inwoners. Naast de gemeente Terneuzen, maakt ook de gemeente Hulst gebruik van het sociale platform. De gemeente Sluis gebruikt een ander platform. Hoplr kan ingezet worden als tool om meer verbinding tussen de Vlamingen en hun nieuwe wijk of buurt te stimuleren, maar ook om hen te informeren en binding met de nieuwe woonplaats te versterken.

STICHTING
ZEEUWS & VLAANDEREN

STICHTING ZEEUWS & VLAANDEREN

Stichting Zeeuws & Vlaanderen is een samenwerkingsverband tussen verschillende makelaars, fiscalisten, hypotheekadviseurs en notarissen uit Zeeuws-Vlaanderen. Ze promoten Zeeuws-Vlaanderen als aantrekkelijk gebied om te wonen bij Vlamingen. Door middel van het stappenplan op de website en het organiseren van informatieavonden willen ze Vlamingen informeren en inspireren om naar Zeeuws-Vlaanderen te verhuizen. De stichting lijkt minder actief dan een aantal jaar geleden. De laatste infoavond vond plaats in 2019. Uit een gesprek met Ellen en Sarie van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen blijkt dat de stichting de laatste jaren minder actief was door de krapte op de woningmarkt in Zeeuws-Vlaanderen. De Stichting Zeeuws & Vlaanderen nog voornamelijk actief op hun Facebookpagina. Hier plaatsen ze het laatste woningaanbod op. Deze pagina wordt gevolgd door 7100 personen.

STAKEHOLDERSBIJEENKOMST REGIOVISIE

INZICHTEN STAKEHOLDERSBIJEENKOMST

Op 10 oktober 2024 vond de stakeholdersbijeenkomst van de Regiovisie plaats. Tijdens deze avond zijn de eerste resultaten van het onderzoek gepresenteerd en was er de mogelijkheid om een hulpvraag te stellen aan de bezoekers. De vraag die na afloop van de pitch aan diverse stakeholders gesteld is luidde: Welke kansen voorzien jullie voor het aantrekken en behouden van inwoners met een Belgische nationaliteit in Zeeuws-Vlaanderen?

DE VERZAMELDE INZICHTEN

- Liefde
- Datingsite
- Buurtapp - in dialoog met de gemeente
- Fiscaal aantrekkelijk maken
- Bestuurlijke relaties onderwijs Nederland en België
- Experimenteeruimte (van rijk/overheid)
- Promotie versterken goedkope woningen
- Nieuwe woningen bouwen
- Huizenprijzen laag houden
- Bekend maken van voorzieningen
- Promoten van voorzieningen en verenigingen
- Integratie onbekend maakt onbemind
- Overbruggen cultuurverschillen
- Beeldvorming
- Sterke punten van de regio uitlichten
- Uitstroom voorkomen, zorgt voor negatieve impuls
- Gratis kinderopvang
- Kleine participatie
- Inzichten vanuit mentaliteitsgroepen gebruiken
- Welke doelgroep willen we aantrekken? (Senioren/jonge gezinnen)
- Vraag: Waarom blijven Belgen in België wonen?
- Beter informeren, voorlichting
- Voorlichting, introduceren van Zeeuws-Vlaanderen aan de Vlaming
- Avond voor nieuwe inwoners

**WELKE KANSSEN KUNNEN WORDEN
GEFORMULEERD OM VLAMINGEN
AAN TE TREKKEN EN TE
BEHOUDEN?**

DOELGROEP

OPDRACHTGEVER

TRENDS

SECTOR

DOELGROEP

De complexe administratie en onzekerheden en onduidelijkheden rondom belastingen en de wet- en regelgeving blijkt het meest genoemde pijnpunt onder de respondenten. Het boek verhuizen naar Nederland biedt kansen om Vlamingen hierin te voorzien van de belangrijkste informatie. Hiernaast liggen er kansen om het GrensInfoPunt meer onder de aandacht te brengen bij Vlamingen die zich in Zeeuws-Vlaanderen willen vestigen.

Vlamingen ervaren of hebben het idee dat de gezondheidszorg in Zeeuws-Vlaanderen van mindere kwaliteit is dan die in hun thuisland. Daarnaast ervaren zij problemen met de beschikbaarheid van bijvoorbeeld huisartsen en tandartsen. Hier liggen kansen om zowel de kwaliteit als de kwantiteit van zorg te vergroten. Sommige respondenten geven aan in België te willen blijven werken om te kunnen terugvallen op Belgische gezondheidszorg en sociale zekerheid.

Het OV in Zeeuws-Vlaanderen wordt door de Vlamingen ervaren als onvoldoende. Ze waarderen de centrale ligging ten opzichte van België, maar de noodzaak van een auto wordt benadrukt. Hier liggen kansen om de kwaliteit van het openbaar vervoer te verbeteren.

Veel respondenten ervaren het cultuur, sport en evenementen als te laag. Hier liggen kansen om de kwantiteit te vergroten, maar er liggen ook kansen om bestaand aanbod meer te promoten. Onbekend, maakt onbemind.

Tenslotte geven veel respondenten aan het voorzieningen aanbod in de omgeving te laag te vinden. Hier liggen kansen om het voorzieningen aanbod uit te breiden.

De rust, ruimte, mooie omgeving, nabijheid van natuur en de mentaliteit van Zeeuws-Vlamingen zijn punten die als meest positief worden ervaren.

OPDRACHTGEVER

Een van de strategische doelen van OnbegrensdZeeuwsVlaanderen is het bieden van een warm welkom voor mensen die zich willen vestigen in de regio op het gebied van wonen en werken. Op dit moment voorziet OnbegrensdZeeuwsVlaanderen hierin nog geen concrete acties voor de doelgroep Vlamingen. Er liggen kansen om nieuwe Vlamingen een warm welkom te heten. Dit sluit aan bij de kernwaarden van de organisatie: verbinden en ontmoeten.

CONCEPTIDEE

Welkomstavonden voor Vlamingen

OnbegrensdZeeuwsVlaanderen zou in samenwerking met de drie gemeentes, het GrensInfoPunt en Stichting Zeeuws & Vlaanderen welkomstavonden kunnen organiseren voor Vlamingen. Het doel van deze avonden is informeren, inspireren en verbinden. Het informeren van Vlamingen over belastingen, sociale stelsel en wet- en regelgeving. Hiernaast kan er ingezet worden op het promoten en onder de aandacht brengen van het bestaande aanbod in sport, cultuur, evenementen en voorzieningen. Tenslotte kan deze avond ingezet worden op het ontmoeten en verbinden. Vlamingen kunnen elkaar ontmoeten op zulke avonden, maar ook in gesprek gaan met hun gemeente.

TRENDS

Tackling Traditional Lifepaths geeft inzicht in de levenspaden van nieuwe generaties. Nieuwe generaties houden zich niet aan de traditionele mijlpalen. Deze trend biedt kansen om in te spelen op deze verandering. Naar verwachting zal bijvoorbeeld de grote van huishoudens blijven krimpen. Er kan op deze trend ingespeeld worden door het vergroten van het aanbod eenpersoonswoningen of complexen waarin tijdelijk wonen de norm is. De trend REFI-Revolution sluit hier mooi op aan. Behalve een verandering in traditionele levenspaden zien we ook nieuwe manieren voor het financieren van een woning. Mogelijk heden tot flexibele hypotheke, permanent huren en wet- en regelgeving die is aangepast zodat je samen met vrienden een huis kunt kopen vormen hierin kansen.

De trend Remote, Røst en Retreat biedt kansen om Zeeuws-Vlaanderen te promoten als ideale omgeving om werk, rust en wellness te combineren. De prachtige natuur en rust die de streek te bieden heeft in combinatie met de gezondheidsvoordelen vormen de bouwstenen om zich te profileren als ideale werk- en wellness omgeving. Er liggen kansen om deze combinatie als tijdelijk verblijf aan te bieden, maar ook als vaste uitvalsbasis. Een snelle treinverbinding met grote steden rondom Zeeuws-Vlaanderen biedt kansen om permanente bewoning te stimuleren.

De trend Under Control geeft de behoefte aan zekerheid, duidelijkheid en overzicht aan in onrustige tijden. Een verhuizing zorgt bij veel mensen voor stress en onrust. Under Control onderstreept de kans (en noodzaak) om Vlamingen vooraf te informeren over belastingen, wet- en regelgeving en het sociale stelsel.

SECTOR

Het Grensinfopunt biedt kansen voor de toekomst om Vlamingen beter te informeren over de wet- en regelgeving, belastingen en de sociale zekerheid in Nederland. Uit het gesprek met Ton van Tilburg blijkt dat zij behoefte hebben aan meer naamsbekendheid en meer adviseurs. Een nauwe samenwerking tussen het grensinfopunt en het Schakelpunt grensbelemmeringen biedt kansen om de overstap tussen Belgische en Nederlandse wet- en regelgeving, belastingen en sociale zekerheid makkelijker of interessanter te maken. Een kans die tijdens de stakeholdersbijeenkomst van de Regiovisie naar voren kwam was experimenteerruimte. Experimenteerruimte op het gebied van kinderopvang, zorg en openbaar vervoer biedt kansen om de leefbaarheid in Zeeuws-Vlaanderen te versterken en voor het aantrekken en behouden van Vlamingen in de streek. Het is belangrijk om de leefbaarheid en kwaliteit van voorzieningen hoog te houden. Uit de gesprekken met andere grens-/krimpgemeenten blijkt dat er kansen liggen bij het uitbreiden of aanpassen van het woningaanbod. Voldoende woningen die aansluiten bij de behoeften van ouderen en starters zorgen voor doorstroming. Uit deze gesprekken blijkt ook dat voldoende kwalitatieve voorzieningen belangrijk zijn voor de leefbaarheid. Daarnaast investeren andere grens- en krimpgemeenten in ruimte voor sociale ontmoetingen. Het platform Hoplr biedt kansen om nieuwe inwoners te informeren, sociaal contact en binding met de nieuwe buurt te stimuleren.

BRONNENLIJST

Baerends, R. (2024, October 26). De Zeeuwse reiziger verdient beter openbaar vervoer en dit is de oplossing. PZC. Retrieved November 7, 2024, from <https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/de-zeeuwse-reiziger-verdient-beter-openbaar-vervoer-en-dit-is-de-oplossing-br~a1ea8a70/>

CBS. (2022). Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022-2050 - Steden en randgemeenten groeien verder. Planbureau voor de Leefomgeving. Retrieved November 8, 2024, from <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-cbs-2022-regionale-bevolkingsprognose-2022-2050-4977.pdf>

CBS. (2022). Vergrijzing - PBL/CBS Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022-2050. Centraal Bureau voor de Statistiek. Retrieved September 2, 2024, from <https://longreads.cbs.nl/regionale-prognose-2022/vergrijzing/>

CBS. (2024, 01 01). Inwoners per gemeente. CBS. Retrieved August 28, 2024, from <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/inwoners>

CBS. (2024, 05 30). Huishoudens; grootte, samenstelling, positie in het huishouden, 1 januari. StatLine. Retrieved November 8, 2024, from <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82905ned/table?dl=AB545>

During, R., Bock, B., Frissel, J., Walther, C., Wegman, R., & Wageningen University & Research. (2023, januari). Leefbaarheid op het platteland: uiteenlopen van idylles en werkelijkheden. Een literatuuronderzoek naar wat we denken te begrijpen van de leefbaarheid op het platteland, 1(Leefbaarheid op het platteland), 104.

Kerklaan, M. (2024, May 7). Gratis kinderopvang werkt écht! Toch stopt het... Omroep Zeeland. Retrieved November 8, 2024, from <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16404279/gratis-kinderopvang-werkt-echt-toch-stopt-het>

Kerklaan, M. (2024, August 19). Minder douchebeurten voor bewoners van de Stelle in Oostburg: Cliëntenraad luidt de noodklok. Omroep Zeeland. Retrieved November 8, 2024, from <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16725368/minder-douchebeurten-voor-bewoners-van-de-stelle-in-oostburg-clientenraad-luidt-de-noodklok>

Kerklaan, M. (2024, October 16). *Huisartsen én patiënten maken zich zorgen over ZorgSaam 'Waar moeten we naartoe?'* Omroep Zeeland. Retrieved November 8, 2024, from <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16894730/huisartsen-en-patienten-maken-zich-zorgen-over-zorgsaam-waar-moeten-we-naartoe>

Monbailliu, P. (2017). *Verhuizen naar Nederland: een handleiding voor Belgen die verhuizen of een tweede verblijf kopen*. Story Publishers.

Omroep Zeeland. (2023, mei 8). *Belgische landverhuizers kiezen minder vaak voor Zeeland*. Omroep Zeeland. Retrieved september 2, 2024, from <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/15567427/belgische-landverhuizers-kiezen-minder-vaak-voor-zeeland>

OnbegrensdZeeuwsVlaanderen. (2023, 02). *Werkplan en begroting 2023-2024*. Onbegrensd Zeeuws Vlaanderen. https://www.onbegrensdzeeuwsvlaanderen.nl/sites/default/files/content-files/Werkplan%20en%20begroting%20OnbegrensdZeeuwsVlaanderen%202023-2024_versie%202.pdf

Pairoux, L. (2024, January 16). *Woonwens van de Vlaming: bouwen niet langer standaard*. Livios. Retrieved April 16, 2024, from <https://www.livios.be/nl/artikel/65913/bouwen-niet-langer-de-standaard-bij-vlamingen-een-belangrijke-shift-in-ons-ideaalbeeld/>

Piekartz, H. v. (2024, juli 27). Kabinet gaat in 2026 bezuinigen op kinderopvang. *Volkskrant*, 5.

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. (2023, maart). *Elke Regio Telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's, (Elke Regio Telt!)*, 102. <https://www.regiosaandegrens.nl/publicaties/rapporten/2023/03/27/adviesrapport-rli-rob-en-rvs-elke-regio-telt>

Schakelpunt Grensbelemmeringen. (2024). *Schakelpunt Grensbelemmeringen. Schakelpunt Grensbelemmeringen - Vlaanderen Nederland - Interreg*. Retrieved November 8, 2024, from <https://www.schakelpunt.eu>

Spraakmakers/KRO-NCRV. (2024, March 7). *Zeeland heeft inwoners nodig om de regio overeind te houden: 'Ik heb liever mensen dan geld'*. NPO Radio 1. Retrieved August 28, 2024, from <https://www.nporadio1.nl/nieuws/binnenland/5a4162d3-0f63-4696-adc4-978f6272775b/zeeland-heeft-inwoners-nodig-om-de-regio-overeind-te-houden-ik-heb-liever-mensen-dan-geld>

van Arendonk, F. (2024, 10 09). *Pilot gratis kinderopvang in Sluis gestopt, maar er volgt nu een nieuw project*. Nationale Onderwijsgids. Retrieved 11 8, 2024, from <https://www.nationaleonderwijsgids.nl/kinderopvang/nieuws/71090-pilot-gratis-kinderopvang-in-sluis-gestopt-maar-er-volgt-nu-een-nieuw-project.html>

CBS. (2023). *Introduction - The Netherlands in numbers*. Centraal Bureau voor Statistiek. Retrieved October 23, 2024, from <https://longreads.cbs.nl/the-netherlands-in-numbers-2023/>

Gemeente Hof van Twente. (2024, januari 2024). *Woningbouwprogramma 2024 Kwantitatief en kwalitatief programma woningbouw*. Gemeente Hof van Twente. Retrieved October 23, 2024, from <https://gemeenteraad.hofvantwente.nl/documenten/2024-09-bijlage-Woningbouwprogramma-2024-624210.pdf>

Accenture. (2023, 17 oktober). *Accenture's Annual Life Trends Forecasts a Decade of Continued Transformative Change Sparked by Generative AI, Shifts in Consumer Values and Accelerated Innovation*. Geraadpleegd op 21 november 2024, van <https://newsroom.accenture.com/news/2023/accentures-annual-life-trends-forecasts-a-decade-of-continued-transformative-change-sparked-by-generative-ai-shifts-in-consumer-values-and-accelerated-innovation>

Achmea. (2024, 12 november). *Workation nieuwste trend als arbeidsvoorwaarde*. Avero Achmea. <https://www.averoachmea.nl/kennis/nieuws/workation-nieuwste-trend-als-arbeidsvoorwaarde>

Advocaten Stallaert & Monbailliu. (z.d.). *Advocaten Stallaert & Monbailliu - Advocatenkantoor Knokke*. Advocaten Stallaert & Monbailliu - Advocatenkantoor Knokke. <https://www.sma-advocaten.be/>

Basekin, E. (2022, 14 november). *DPG Media Privacy Gate*. NU. Geraadpleegd op 21 november 2024, van <https://www.nu.nl/economie/6236004/twee-dagen-per-week-thuiswerken-is-nog-steeds-de-norm.html?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Free Photo | Cozy living room of a modern apartment. (2022, 23 juni). Freepik. https://www.freepik.com/free-photo/cozy-living-room-modern-apartment_28644406.htm#fromView=search&page=1&position=12&uuid=8d74f3ea-1b2c-46bd-9010-7d82a25ea12d

Free Photo | Elderly couple in retirement home looking out of window. (2018, 17 mei). Freepik. https://www.freepik.com/free-photo/elderly-couple-retirement-home-looking-out-window_2271890.htm#fromView=search&page=1&position=34&uuid=dc6d33de-6830-449d-9a92-a79380425344

Free Photo | Interior decor with mirror and potted plant. (2022, 27 mei). Freepik. https://www.freepik.com/free-photo/interior-decor-with-mirror-potted-plant_27503273.htm#fromView=search&page=1&position=34&uuid=3f9d405b-c967-4b54-b936-8810d2d43ce7

Free Photo | Portrait of farmer standing in apple orchard. (2019, 4 september). Freepik. https://www.freepik.com/free-photo/portrait-farmer-standing-apple-orchard_5351359.htm#from_view=detail_alsolike

Free Photo | Side view of a Girl washing cup in kitchen. (2018, 5 juli). Freepik. https://www.freepik.com/free-photo/side-view-girl-washing-cup-kitchen_2543809.htm#fromView=search&page=1&position=21&uuid=3256215a-cd80-44fa-b411-c8915e035926

Free Photo | This is for the kitchen. Happy couple together in their new house. Conception of moving. (2020, 14 augustus). Freepik. https://www.freepik.com/free-photo/this-is-kitchen-happy-couple-together-their-new-house-conception-moving_9694533.htm#fromView=image_search_similar&page=1&position=7&uuid=3b1deaae-49fc-46e6-bb42-7ea2ab6ed5b2

Gemeente Hulst logo. (z.d.). Rootzz. <https://rootzz.nl/partners/gemeente-hulst>

Jansen, P. (2021, 7 september). *Workation is dé trend uit Zweden: de voordelen van werken in de natuur*. Manners Magazine. <https://www.manners.nl/workation-trend-zweden-werk-vakantie-natuur/>

Khaddari, R., & Van Riel, R. (2024, 13 juli). *DPG Media Privacy Gate*. Het Parool. Geraadpleegd op 21 november 2024, van <https://www.parool.nl/amsterdam/vrouwen-in-solostad-amsterdam-doen-aan-social-freezing-het-is-een-randstadfenomeen~bd8e03a4/?referrer=https://www.google.com/>

Logo. (z.d.). Website Gemeente Sluis. <https://www.gemeentesluis.nl/>

Logo Gemeente Terneuzen. (z.d.). PZC. <https://www.pzc.nl/terneuzen/nieuw-logo-van-terneuzen-wint-een-prijs~ae6bb3fb/>

Logo Tragel. (2023, 30 oktober). Tragel. <https://www.tragel.nl/>

Logo WerkServicePunt. (z.d.). WerkServicePunt Zeeuws-Vlaanderen. <https://www.wspzvl.nl/>

Rabobank. (z.d.). *Logo Rabobank*. Rabobank.nl. <https://www.rabobank.nl/lokale-bank/zeeuws-vlaanderen?page-size=5&query=&tab=knowledge&page-number=1&type=text>

STORY Publishers. (z.d.). *Verhuizen naar Nederland. Een handleiding voor Belgen die verhuizen of een tweede verblijf kopen*. <https://www.storypublishers.be/products/verhuizen-naar-nederland-een-handleiding-voor-belgen-die-verhuizen-of-een-tweede-verblijf-kopen>

Strand Cadzand foto cover. (2027, 13 mei). Pexels. <https://www.pexels.com/nl-nl/foto/vakantie-zand-zomer-reizen-17083911/>

Teamfoto OnbegrensdZeeuwsVlaanderen. (2022). Google Drive. Geraadpleegd op 19 november 2024, van https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1iTIShf4qCpIjBLLrMGxL2G_CcfMPmeax?ths=true

Toekomstgericht werken met trends in de bestuursoverdracht | VNG. (2021). VNG. Geraadpleegd op 20 november 2024, van <https://vng.nl/artikelen/toekomstgericht-werken-met-trends-in-de-bestuursoverdracht>

Trend afbeelding. (z.d.). Pixlr. <https://pixlr.com/image-generator/673dc1ae84d5d6fb49ec2a86/>

Van der Wolf, J. (z.d.). Strandhuisjes Cadzand. Pexels. <https://www.pexels.com/nl-nl/foto/strand-zand-kleurrijk-kust-13322411/>

Van der Wolf, J. (2017a, mei 13). Foto deur strandhuisje. Pexels. <https://www.pexels.com/nl-nl/foto/gebouw-huis-wand-muur-17026168/>

Van der Wolf, J. (2017b, mei 13). Strandhuisjes Cadzand - afbeelding sectoranalyse. Pexels. <https://www.pexels.com/nl-nl/foto/zee-strand-zand-houten-17082753/>

Watg. (2024, 14 november). Five trends Shaping the hospitality landscape in 2025. Hospitality Net. <https://www.hospitalitynet.org/news/4124643.html>

*overige afbeeldingen zijn via AI gegenereerd op Canva.com

TOT SLOT NOG:

'EEN BELG KUN JE UIT
BELGIË HALEN, MAAR JE
KRIJGT BELGIË NIET UIT
EEN BELG''

(Respondent 5, 2024)

